

DELTAGANDE I KURS I KULTUREGENDOMS RÄTT VID HÖGSKOLAN PÅ GOTLAND 2009-2010

Under vinterhalvåret 2009-2010 hade jag genom ett bidrag från Märta Gunnar och Arvid Bothéns Stiftelse möjlighet att delta i en kurs i kulturegendomsrätt vid högskolan på Gotland.

Kursen gavs vid fem tillfällen, två dagar per gång, för ett drygt tiotal deltagare som med sin bakgrund representerade länsstyrelserna, museivärlden, högskolans studenter, näringslivet, kulturvården, juridiken och Riksantikvarieämbetet. Kursen leddes av jur. lic. Jan-Mikael Bexhed genom föreläsningar och seminarier, och examinerades genom tentamen och ett skriftligt fördjupningsarbete.

Kursen gav en översikt av principerna för den svenska rättsordningen samt de särskilda rättsliga regler som gäller för skyddet och förvaltningen av och i förekommande fall handeln med fast och lös kulturegendom. Kulturegendom som behandlades under kursen var främst fornlämningar, fornfynd, sjöfynd, kulturhistoriska byggnader, kyrkliga kulturminnen, antikviteter, konst och arkivalier. Såväl offentlighetsrättsliga som civilrättsliga regler togs upp. Även straffrättsliga regler berördes liksom EG-rättsliga, Europa-konventionsrättsliga och folkrättsliga aspekter. Immaterialrättsliga regler togs upp i den mån de hade betydelse för historisk kulturegendom.

Syftet med kursen var att få en översiktlig förståelse för de grundläggande principerna för den svenska rättsordningen, liksom för huvuddragen i de nationella och internationella rättsregler som har särskild betydelse för skyddet, förvaltningen och handeln med kulturegendom. Kursen gav också en inblick i de kulturegendomsrättsliga frågorna i förhållande till gällande rättsregler och hur rättsordningen används för att värna kulturegendom – eller i flera fall inte används. De olika praktiska fall som diskuterades under kursens gång gav skrämmande inblickar i hur långt efter Sverige ligger vad gäller tillämpning av kulturegendomsrätt, liksom hur svagt och handfallet man emellanåt agerar.

Jan-Mikael Bexhed definierar kulturegendomsrätt som de rättsregler som på något sätt är speciella för historisk kulturegendom. Det betyder att kulturegendomsrätt inte bara innefattar offentlighetsrättsliga regler, utan även civilrätt, folkrätt, EU-rätt, skatterätt, straffrätt m.m.

Kurslitteraturen var omfattande, och emellanåt inte helt lättforcerad utan juridisk bakgrund. Förutom grundläggande litteratur om kulturegendomsrätt och juridik, omfattade den även svenska författningar, EG-lagstiftning, internationella konventioner, exempel på rättspraxis genom avslutade och pågående fall. Men Jan-Mikael Bexhed var en fantastisk och fängslande pedagog som med erfarenhet och kompetens lotsade gruppen in i kulturegendomsrättens värld och ledde diskussionerna. För den som arbetar med förvaltning av kulturarvet så aktualiseras kulturegendomsrättsliga frågor hela tiden, oavsett om det handlar om hävande av byggnadsminnesförklaringar, återlämning av föremål från museer eller konflikter mellan den moderna tidens krav och gamla föremål. Jag kan varmt rekommendera denna kurs vidare!

Karin Hermerén
Konservator
Konserveringsateljé syd AB
Citadellet
26131 Landskrona